

**Lokale agenda Samen voor een
thuis zonder geweld Nijmegen
2022 t/m 2025**

1: Inleiding

Huiselijk geweld en kindermishandeling gaat ons allen aan. Het komt in alle lagen van de bevolking voor, kent verschillende vormen en werkt ontwrichtend op individuen, gezinnen, het betreffende sociale systeem en de samenleving als geheel. De kans dat iemand te maken krijgt met huiselijk geweld is groter dan de kans op welke andere vorm van geweld dan ook.

Van de totale Nederlandse bevolking wordt 50% ooit slachtoffer van enige vorm van fysiek, seksueel of psychisch geweld in huiselijke kring (Bron: Veen, H.C.J. van der, & Bogaerts, S. 2010). Het is dus een breed maatschappelijk probleem.

Bij langdurig geweld is het werken aan het duurzaam stoppen van onveiligheid geen eenvoudige opgave. Geweld in de privésfeer is moeilijk te bereiken. Plegers en slachtoffers zijn bovendien meestal afhankelijk van elkaar. Het onderscheid tussen slachtoffer en pleger is vaak onduidelijk omdat de pleger vaak zowel slachtoffer is als pleger, en andersom. Het geweld is vaak verweven met andere problemen zoals armoede, werkloosheid en alcoholgebruik of andere verslavingen. Ook is bekend dat er een relatie is tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling- of verwaarlozing. We vragen hier aandacht voor in trainingen en scholing. Bij partners vragen we specifiek aandacht voor huiselijk geweld gerelateerd aan genderdiversiteit. We vragen ze om dit te herkennen en bespreekbaar te maken met betrokkenen.

In de eerste helft van 2021 is de regio-aanpak 'Samen voor een thuis zonder geweld' vastgesteld door de gemeenteraad van Nijmegen. In de regio-aanpak staan de ambities, doelen en acties in de aanpak van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties voor gemeenten in Gelderland Zuid voor de periode 2021-2025. Aanvullend is afgesproken dat gemeenten een lokale aanpak opstellen met specifieke aandachtspunten en maatregelen voor de eigen gemeente. Deze agenda kan als lokale aanvulling op de reeds vastgestelde regio-aanpak gezien worden.

Ambities vanuit regio-aanpak

Onze ambitie is het voorkomen, stoppen en blijvend oplossen van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

- Voorkomen dat huiselijk geweld ontstaat, in welke vorm dan ook;
- Iedereen die betrokken is bij geweld in afhankelijkheidsrelaties is in staat om zorgen/ problemen bespreekbaar te maken en doet dit ook;
- Iedereen die beroepshalve te maken krijgt met (mogelijke) situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling past de meldcode toe, weet welke ondersteuning beschikbaar is en kent de weg;
- Vanuit samenwerking tussen zorg en strafrechtsketen wordt achterliggende gezinsproblematiek daadwerkelijk aangepakt zodat dit bijdraagt aan structurele veiligheid in huishoudens;
- Het duurzaam borgen van veiligheid voor slachtoffers.
- Een netwerksamenwerking binnen zorg, veiligheid en de strafrechtsketen van geweld binnen afhankelijkheidsrelaties, zodat die aanpak in samenhang tot stand komt.

Onze ambitie is een toename van het aantal adviesvragen bij Veilig Thuis. Dit duidt er op dat professionals in een vroegtijdig stadium gebruik maken van de expertise van Veilig Thuis. Aan een toe- of afname van het aantal meldingen is geen doelstelling te koppelen. Het is belangrijk dat bij onveiligheid dit gesignaleerd wordt en tegelijkertijd hoop je dat dit steeds minder vaak nodig is.

In deze lokale agenda huiselijk geweld en kindermishandeling willen we een aantal concrete acties voor de gemeente Nijmegen benoemen waar we de komende periode extra aandacht aan gaan besteden. Deze acties dragen bij aan de bovenstaande ambities uit de regio-aanpak.

Werken vanuit gezamenlijke kernwaarden

In de regio-aanpak Samen voor een Thuis zonder geweld is afgesproken dat we in Gelderland Zuid werken met een vijftal kernwaarden. Deze vormen ook de leidraad voor alle betrokkenen bij de uitvoering van de acties uit deze lokale agenda.

De kernwaarden zijn:

- 1 Wij zijn ons bewust van verschillen in geweld in huishoudens
- 2 Wij werken vanuit vertrouwen en partnerschap
- 3 Wat wij doen met en voor een huishouden is transparant
- 4 Wij spreken alle leden van een huishouden, met hun geschiedenis
- 5 Wij leren door samen te reflecteren

Totstandkoming agenda

Er is breed een vragenlijst uitgezet onder professionals in Nijmegen o.a. bij de buurtteams, huisartsen, jeugdgezondheidszorg, onderwijs en jongerenwerk. Vervolgens hebben er op verschillende thema's een aantal verdiepende gesprekken plaatsgevonden en tot slot is de concept-agenda ter consultatie voorgelegd aan een groep professionals.

2: Cijfers Nijmegen

Aantal meldingen en adviesvragen die betrekking hebben op inwoners uit Nijmegen:

	2019	2020	2021
Adviezen	1581	2674	2847
Meldingen	878	1139	981

Bij de acties die in deze agenda zijn beschreven is het beoogde resultaat toegevoegd. In sommige gevallen wordt hierbij gebruik gemaakt van de data van Veilig Thuis. In een aantal gevallen is als beoogd resultaat meer adviesvragen rondom het betreffende thema opgenomen. Dit zegt iets over de korte lijnen tussen Veilig Thuis en de betrokken professionals. Meer meldingen op een bepaald thema is wat moeilijker te duiden. Het kan betekenen dat er meer gesignaleerd wordt door professionals, maar het kan ook zijn dat het meer voorkomt.

3: Agenda Nijmegen

1. Meer aandacht bij het onderwijs voor kinderen en jongeren met een onveilige thuissituatie

Relevante cijfers

Aantal adviezen vanuit het onderwijs Nijmegen: 119 (2019), 136 (2020), 113 (2021)

Aantal meldingen vanuit het onderwijs Nijmegen: 44 (2019), 28 (2020), 27 (2021)

Beoogd resultaat

Meer adviesvragen bij Veilig Thuis vanuit het onderwijs, opdat gezinnen snel de juiste ondersteuning kunnen ontvangen indien er sprake is van een onveilige thuissituatie.

Wat gaan we doen

De komende jaren blijven we bij de kinderopvang, basis-, middelbaar en speciaal onderwijs, mbo en hbo aandacht vragen voor kinderen en jongeren met een onveilige thuissituatie.

Aandacht op school veilig opgroeien

In 2021 is op twee scholen in Nijmegen gestart met kinderrechten in de klas. Bij kinderrechten in de klas wordt in groep 6, 7 of 8 van het basisonderwijs een workshop gegeven over veilig, gezond en gelukkig opgroeien. Getrainde kinderrechtencoaches van de jeugdgezondheidszorg van de GGD begeleiden de workshop en gaan, in aanwezigheid van de eigen leerkracht en intern begeleider en bijvoorbeeld de vaste medewerker van de buurtteams voor de school, met de klas hierover in gesprek. De workshop stimuleert kinderen om onderling in gesprek te gaan, over zichzelf te praten, elkaars leefomgeving te verkennen, een eigen mening te vormen en hulp te zoeken als zij dit nodig hebben (als het bijvoorbeeld thuis niet veilig is). De workshops zorgen tevens voor meer bewustwording op dit thema binnen het onderwijs. In de periode 2022 -2026 gaan we met scholen en de jeugdgezondheidszorg aan de slag om kinderparticipatie omtrent veilig en gezond opgroeien verder vorm te geven. De workshops over kinderrechten zijn hier een voorbeeld van.

Handle with care

Onder Handle with Care krijgt de leraar een signaal zodat deze weet dat er bij een kind iets aan de hand was. In deze werkwijze stuurt de politie, indien zij aan de deur komt vanwege huiselijk geweld in een gezin met kinderen, een Handle with Care signaal naar leerplicht. Leerplicht stuurt dit signaal door naar de juiste school zodat de leraar voor het begin van de les weet dat deze leerling extra steun kan gebruiken. Landelijk heeft de politie aangegeven dat "er geen juridische mogelijkheden zijn voor de politie om situaties van hui-

selijk geweld en/of kindermishandeling te delen met derden anders dan Veilig Thuis". Vanuit de VNG is een alternatieve route voor 'Handle with care' opgesteld. Op basis van een politiemelding kan Veilig Thuis en/of leerplicht een Handle with care signaal afgeven aan een kind. In 2022 gaan we hierover in overleg met Veilig Thuis, leerplicht en het onderwijs.

Specifieke ondersteuningsvragen

Mocht er vanuit scholen en/of de preventie-platforms jeugd een ondersteuningsbehoefte zijn dan kijken we hoe we hier wat in kunnen betekenen. We denken mee in mogelijk geschikte trainingen, samenwerkingsbijeenkomsten of het anders inzetten van beschikbaar aanbod.

In 2022 gaan Veilig Thuis en het samenwerkingsverband VO en Veilig Thuis en het ROC in leersessies, waarbij aan de hand van casuïstiek de samenwerking wordt besproken, met elkaar in gesprek.

Vanuit de gemeente agenderen we het thema standaard een keer per jaar bij het onderwijs.

2. Samenwerken aan veiligheid

Relevante cijfers

Op dit moment zijn hier nog geen relevante cijfers voor beschikbaar. Op dit moment worden de meldingen bij Veilig Thuis nog niet geregistreerd. Veilig Thuis is in afwachting van een landelijke definitie hiervoor.

Beoogd resultaat

De verbinding en samenwerking tussen zorg en veiligheidspartners in de stad met elkaar verstevigen, ont-dubbelen en elkaars expertise benutten om huishoudens, kinderen en gezinnen beter van dienst te zijn.

Wat gaan we doen?

Een belangrijke voorspeller van de effectiviteit en kwaliteit van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is de wijze waarop en de intensiteit waarmee partijen in het netwerk samenwerken. Niet één professional of organisatie is eigenstandig in staat om patronen van geweld of onveiligheid te doorbreken, te stoppen en om te zetten naar duurzame veiligheid. De buurtteams, regieteams, Veilig Thuis, jeugdbescherming, Moviera, Raad voor de Kinderbescherming en het Zorg en Veiligheidshuis zoeken elkaar op en zoeken vanuit deze samenwerking naar de best passende oplossing om samen met het huishouden de patronen van geweld of onveiligheid te doorbreken.

Leersessies

Er wordt gewerkt met leersessies VT-wijkteams om aan de hand van casuïstiek de samenwerking te bespreken. De bedoeling is om in 2022 de leerbijeenkomsten met de wijkteams uit te breiden. We richten ons dan ook op de uitvoerend medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen. Hierover zijn ook afspraken gemaakt in de Gelderse Verbeteragenda.

Toekomsttuin

In de eerste helft van 2022 wordt ook een voorstel voorbereid om te starten met een Toekomsttuin Kind en Gezinsbescherming. Deze Toekomsttuin is geïnspireerd op het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming¹. In de toekomsttuinen willen we de verbinding en samenwerking met elkaar verstevigen, ontdebelen en elkaars expertise benutten om huishoudens, kinderen en gezinnen beter van dienst te zijn. We willen van estafette- naar teammodel en samenwerken vanuit partnerschap en gedeelde verantwoordelijkheid. Nijmegen heeft de ambitie uitgesproken om hier in een wijk in de stad mee te gaan starten.

Preventie-campagne seksuele intimidatie

In 2022 wordt een opzet voor een preventiecampagne seksuele intimidatie in de openbare ruimte nader uitgewerkt en uitgevoerd. Aanleiding voor deze actie is gelegen in het amendement 'Geen tijd te verliezen voor Nijmeegse vrouwen en meisjes, stop intimidatie nu'.

Kinderen betrekken bij hulpverlening

Bij gezinnen waarbij sprake is van kindermishandeling worden op dit moment kinderen nog te weinig betrokken bij de hulp die ingezet wordt. Bedoeling is om met een aantal professionals in Nijmegen concreet aan de slag te gaan en hier een werkwijze voor te ontwikkelen die in heel Nijmegen gebruikt kan worden. Het Verwey-Jonker Instituut heeft hier een projectplan hiervoor geschreven en is bezig met het zoeken naar landelijke financiering hiervoor.

3. Een lokale alliantie financieel misbruik bij ouderen in Nijmegen

Relevante cijfers

Aantal adviesvragen ouderenmishandeling Nijmegen: 38 (2019), 66 (2020), 96 (2021)

Aantal meldingen ouderenmishandeling Nijmegen: 31 (2019), 35 (2020), 36 (2021)

Beoogd resultaat

Meer adviesvragen ouderenmishandeling opdat expertise rondom dit thema tijdig wordt ingeschakeld door professionals in de stad.

Wat gaat we doen?

Eind 2021 is in Nijmegen gestart met een lokale alliantie financieel misbruik. Diverse partners zijn hier op aangesloten o.a. ABN AMRO, Radboud ziekenhuis, Veilig Thuis, Sterker, Home instead, Seniorenraad, verschillende notariskantoren, bewindvoeringskantoren en de Rabobank. Later dit jaar zal er nog een convenant afgesloten worden tussen de deelnemers van de lokale financiële alliantie in Nijmegen.

Een lokale alliantie is een netwerk van (commerciële en niet-commerciële) private en publieke deelnemers die hun kennis van financieel misbruik van ouderen delen en bundelen. Binnen een lokale alliantie ontstaan

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/03/30/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming>

zogenoemde 'korte lijntjes': de diverse disciplines leren elkaar kennen en trekken gezamenlijk op.

In onze regio is er bij Veilig Thuis een projectleider ouderenmishandeling die helpt bij de start van dit soort initiatieven in Gelderland Zuid. De projectleider kan door organisaties tevens benadert worden voor voorlichting aan organisaties die werken met ouderen. Vanuit Veilig Thuis kan er waar nodig advies en ondersteuning gevraagd worden bij casuïstiek. We blijven met partners in gesprek om te zorgen dat er voldoende aandacht blijft voor het thema financieel misbruik bij ouderen.

4. De juiste ondersteuning bij complexe scheidingen

Relevante cijfers

Aantal adviesvragen conflictscheidingen Nijmegen: 248 (2019), 331 (2020), 308 (2021)

Aantal meldingen conflictscheidingen Nijmegen: 154 (2019), 138 (2020), 85 (2021)

Beoogd resultaat

Meer expertise beschikbaar voor de buurtteams rondom scheiden, zodat er eerder passende hulp en ondersteuning geboden kan worden bij scheidingen.

Wat gaan we doen?

Het aantal kinderen wat onder toezicht wordt gesteld door een geëscaleerde scheiding is hoog. Bij zowel het vrij toegankelijke scheidingsaanbod als de gespecialiseerde jeugdhulp op het gebied van scheiden zijn wachtlijsten. Daarnaast geven professionals uit (specialistische) jeugdzorg en wijkteams aan dat zij onevenredig veel tijd en energie kwijt zijn aan deze complexe zaken. Veel gezinnen waarbij scheidingsproblematiek speelt, komen (te) laat in beeld bij hulpverlening omdat problemen rondom de scheiding via de juridische weg worden aangevlogen. We ambiëren eerder een aanbod op maat. We willen dit realiseren door met alle betrokken professionals een netwerk te bouwen, en vervolgens te handelen vanuit één gezamenlijke visie. We willen daarbij direct de juiste hulp (en dat is breder dan alleen jeugdhulp) en we willen onze professionals daarin betrekken en coachen. Door deze expertise voor lokale teams beschikbaar te stellen en dicht tegen de lokale teams aan te organiseren kunnen we voorkomen dat er onnodig doorverwezen wordt naar specialistische jeugdhulp. Daarnaast willen we inwoners eerder bereiken en dus ook preventief handelen. In de eerste helft van 2022 wordt hiervoor een voorstel gemaakt. Vervolgens willen we ook kijken of er in Nijmegen voldoende passend aanbod op het gebied van scheidingen beschikbaar is.

5. Werken met migrantenorganisaties en sleutelfiguren bij HGKM in het algemeen en bij eengerelateerd geweld in het bijzonder

Relevante cijfers

Aantal adviesvragen eengerelateerd geweld Nijmegen: 29 (2019), 24 (2020), 48 (2021)

Aantal meldingen eengerelateerd geweld Nijmegen: 22 (2019), 19 (2020), 31 (2021)

Beoogd resultaat

Meer bekendheid en deskundigheid op huiselijk geweld en kindermishandeling bij migranten- en vluchtelingenorganisaties. Meer adviesvragen eengerelateerd geweld, opdat expertise rondom dit thema tijdig wordt ingeschakeld door professionals in de stad.

Wat gaan we doen?

Professionele hulp als het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling bereikt bewoners met een vluchtelingen- of migratieachtergrond vaak niet op tijd en sluit niet altijd goed aan. Zij weten de weg niet of vinden de drempel te hoog. Migrantenorganisaties en sleutelpersonen kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan preventie en vroegsignalering waar het gaat om huiselijk geweld, eengerelateerd geweld, meisjesbesnijdenis, huwelijksdwang, achterlating. In de eerste helft van 2022 wordt er een bijeenkomst georganiseerd voor professionals van welzijn- maatschappelijke- en onderwijsorganisaties en sleutelpersonen van migranten/vluchtelingenorganisaties actief in de gemeente Nijmegen. In de bijeenkomst wordt ingegaan op huwelijksdwang en gedwongen achterlating en eengerelateerd geweld en wat we kunnen doen om de samenwerking te verbeteren. Daarnaast starten we een project om sleutelpersonen op te leiden tot dialoogbegeleiders. Zij zijn doelgroep en daarnaast intermediairs, doordat ze goede contacten/ingangen hebben bij verschillende migranten- en vluchtelingengroepen. Doel van deze inzet is het bespreekbaar maken van thema's als gendergelijkheid, sociale veiligheid van vrouwen en LHBTI+ en taboes zoals huiselijk geweld, seksueel geweld, huwelijksgevangenschap, gedwongen achterlating, eengerelateerd geweld etc. in afhankelijkheidsrelaties.

Eengerelateerd geweld is de overkoepelende term voor vormen van intimidatie, dwang, psychisch en fysiek geweld gepleegd vanuit een eermotief. Het geweld moet voorkomen dat een familielid gedrag vertoont dat de familie-eer kan schaden, bijvoorbeeld een meisje wat zich in de ogen van de familie te losbandig gedraagt of homoseksualiteit. In veel gevallen heeft eengerelateerd geweld te maken met de zedelijke familie-eer. Sinds 2021 is er bij Veilig Thuis extra expertise aanwezig op het thema eengerelateerd geweld. Veilig Thuis is zelf bezig met het opbouwen van extra deskundigheid op dit thema binnen de eigen organisatie en daarnaast ook aan het investeren in de samenwerking met belangrijke partners zoals buurtteams, scholen, politie, Moviera, huisartsen, Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming en LEC EGG. De buurtteams in Nijmegen hebben dit jaar de mogelijkheid om extra geschoold te worden op dit thema. Eengerelateerd geweld casussen vergen een andere aanpak dan 'reguliere' huiselijk geweld casussen. Bij een melding waarbij vermoedens zijn van eengerelateerd geweld is het belangrijk om goed af te wegen wie er wel en wie er niet worden geïnformeerd, gezien de risico's op het vergroten van de onveiligheid als betrokkenen worden geïnformeerd. In dit soort situaties is het belangrijk dat er advies wordt gevraagd bij Veilig Thuis om te bespreken hoe hiermee om te gaan. Een van de acties die we hierbij verder willen verkennen is of we in Nijmegen ervaringsdeskundigen kunnen opleiden die op verzoek van bijvoorbeeld Veilig Thuis, Moviera of jeugdbescherming aan een casus eengerelateerd geweld gekoppeld kunnen worden. We kijken hierbij naar een mogelijke koppeling met het eerder genoemde project met de dialoogbegeleiders.

4: Uitvoering

Bij het vaststellen van de regio-aanpak 'Samen voor een thuis zonder geweld' is aangegeven dat halverwege de looptijd gerapporteerd zal worden over de voortgang. Voor de lokale aanpak zullen we hierbij aansluiten.

Jaarlijks sluiten we aan bij de wereldwijde campagne 'Orange the World' en de landelijke weken tegen kindermishandeling en huiselijk geweld en vragen we in die tijd extra aandacht voor geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Er is geen apart budget voor de uitvoering van deze lokale agenda. Bij de uitvoering wordt gekeken wat vanuit de regio-aanpak middelen of binnen reguliere middelen van de gemeente Nijmegen mogelijk gemaakt kan worden.

